

Crime de ură bazate pe orientare sexuală în Moldova

La data de 15 Martie Asociația Promo-LEX și The Equal Rights Trust (ERT) a organizat Lecția Publică „Crime de ură bazate pe orientare sexuală în Moldova”. Evenimentul a fost organizat în cadrul proiectului “Consolidarea Protecției Juridice și Sporirea Nivelului de Conștientizare cu privire la aplicarea rețelilor tratamente pe motiv de discriminare în Moldova, inclusiv în regiunea Transnistreană”, proiect finanțat de Uniunea Europeană prin Instrumentul European pentru Democrație și Drepturile Omului (IEDDO) și co-finanțat de PNUD Moldova în cadrul „Proiectului Comun al Agențiilor ONU din Republica Moldova pentru Promovarea și Protecția Drepturilor Omului”.

Evenimentul a debutat cu lansarea ediției a cincea a buletinului „The Equal Rights Review” (ERR 5). Prezentarea buletinului a fost făcută de către Libby Clarke, juristă în cadrul ERT. În contextul dezbaterilor ce au loc în prezent în Moldova pe marginea Proiectului de Lege privind Prevenirea și Combaterea Discriminării, Libby Clarke a menționat 2 articole care ar putea prezenta un interes sporit pentru cititorii moldoveni, și anume: „Legea Egalității din 2010 din Marea Britanie” și „Islamul și Homosexualitatea”. Primul articol descrie evoluția legislației din Marea Britanie în domeniul egalității și nediscriminării. Cel de-al doilea articol abordează homosexualitatea în contextul islamului, astfel prezentând o perspectivă asupra corelației dintre religie și homosexualitate, subiect controversat și actual pentru Moldova. Publicația include și alte articole care tratează subiecte majore în domeniul egalității și combaterii discriminării. Publicația a fost tradusă în limba Română și a fost distribuită participanților din cadrul lecției publice. Varianta PDF în limba Română este accesibilă pe pagina web al Asociației Promo-LEX aici. Varianta PDF în limba Engleză este

accesibilă pe pagina web al The Equal Rights Trust aici.

A doua parte a evenimentului a fost dedicată discuțiilor pe tema Crime de ură bazate pe orientare sexuală în Moldova.

Angela Frolov, Coordonatoare de Program Lobby și Advocacy din cadrul GENDERDOC-M a prezentat mai multe exemple de crime de ură și discursuri de ură bazate pe orientare sexuală care au fost recent înregistrate în Moldova. Angela Frolov a accentuat faptul că în astfel de cazuri autoritățile manifestă fie o atitudine ignorantă, fie una agresivă. De multe ori, în loc să investigheze aceste cazuri, reprezentanții organelor de drept șantajează, agresează și persecută persoanele homosexuale. O astfel de atitudine duce la faptul că majoritatea persoanelor homosexuale duc o viață dublă, fiindu-le frică să mărturisească chiar și celor apropiați despre orientarea lor sexuală. Organizația GENDERDOC-M înregistrează în mod constant cazuri de violență, inclusiv sexuală, în care victime sunt persoanele homosexuale. De asemenea, Angela a prezentat și numeroase cazuri de instigare la ură și discursuri de ură și discriminatorii la adresa persoanelor homosexuale. Ca și în cazurile de violență, deși sunt conștienți de astfel de situații, autoritățile nu întreprind nici un fel de măsuri pentru a pedepsi și preveni astfel de manifestări. Cazurile de instigare la ură și discurs de ură pe bază de orientare sexuală semnalate de GENDERDOC-M sunt interpretate de către autorități ca libertate de exprimare.

Ulterior, Libby Clarke a prezentat perspectiva internațională în domeniu. Ea a menționat faptul că crimele de ură în bază de orientare sexuală reprezintă, din păcate, un fenomen universal. Libby Clarke a definit termenul de orientare sexuală și homosexualitate. În acest context, Angela Frolov a reamintit faptul că încă în 1990 Organizația Mondială a Sănătății a exclus homosexualitatea din lista maladiilor, astfel, homosexualitatea fiind consideră una dintre cele 3 orientări sexuale normale ale omului: heterosexuale, homosexual și bisexual. De asemenea, Libby Clarke a vorbit despre cele

două elemente de bază care definesc „crimă de ură” și anume: componenta de infracțiune și prezența unui motiv tendențios, în cazul dat – orientarea sexuală. În mai multe țări europene cum ar fi Lituania sau Marea Britanie, crimele care au la bază motive tendențioase sunt sancționate mult mai aspru. În acest fel, statele europene contribuie la prevenirea acestui gen de infracțiuni.

De asemenea, Libby Clarke a rezumat obligațiile internaționale ale Republicii Moldova în ceea ce privește protejarea persoanelor față de discriminare pe motiv de orientare sexuală, cu referire la Pactul Internațional privind Drepturile Civile și Politice și Principiile Yogyakarta. Ea a făcut referire și la deciziile Curții Europene a Drepturilor Omului, care confirmă faptul că orientarea sexuală trebuie inclusă ca fiind un criteriu de discriminare în sensul interdicției discriminării prevăzute în articolul 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. În cele din urmă, ea a demonstrat modul în care deciziile recente ale Curții Europene a Drepturilor Omului, inclusiv *Nachova v Bulgaria*, au confirmat faptul că Statele, cum ar fi Republica Moldova au obligația de a proteja persoanele de infracțiuni motivate de ură.

„În Moldova, încă nu există legislație în domeniul nediscriminării. Proiectul de Lege privind Prevenirea și Combaterea Discriminării, odată adoptat, ar completa Codul Penal al RM și ar introduce noțiunea de „crimă de ură”, care la moment nu este definită în legislația RM. Astfel, orice infracțiune prevăzută în Codul Penal săvârșită în baza unui criteriu discriminatoriu ar fi tratată ca o infracțiune cu circumstanțe agravante”, a menționat Doina Ioana Străisteanu, avocată în cadrul proiectului.

În același timp, chiar și în lipsa unei legi de nediscriminare, un avocat iscusit și interesat în apărarea drepturilor clientului sau beneficiarului său poate utiliza și legislația existentă.

În acest sens, Articolul 77 Circumstanțele agravante al Codului Penal, aliniat 1 lit (d) califică ca circumstanță agravantă „săvârșirea infracțiunii din motive de ură socială, națională, rasială sau religioasă”. În acest sens, crimele de ură pe bază de orientarea sexuală ar putea fi încadrate în ura socială și sancționate în modul corespunzător.

Articolul 78 al CP Efectele circumstanțelor atenuante și agravante al 3 prevede „În cazul în care există circumstanțe agravante se poate aplica pedeapsa maximă prevăzută la articolul corespunzător din Partea specială a prezentului cod.”

Articolul 145 al CP Omorul intenționat, Articolul 151 Vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății, Articolul 197. Distrugerea sau deteriorarea intenționată a bunurilor – săvârșite din motive de ură socială, națională, rasială sau religioasă sunt pedepsite în conformitate cu prevederile corespunzătoare ale CP, inclusiv cu privațiune de libertate.

În acest sens este relevant de menționat definirea termenului social ~ă (~i, ~e) 1) Care ține de societate; propriu societății. Mediu ~. Progres ~. 2) Care aparține unei anumite clase, unui anumit grup al societății. 3) Care este propriu unui grup de oameni. [Sil. -ci-al] /<fr. social, lat. socialis, it. sociale

De asemenea, în ajutorul avocaților și apărătorilor drepturilor omului vine și Articolul 176. al CP Încălcarea egalității în drepturi a cetățenilor care prevede următoarele „Încălcarea drepturilor și libertăților cetățenilor, garantate prin Constituție și prin alte legi, în dependență de sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație: se pedepsește cu amendă în mărime de la 300 la 600 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 150 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 3 ani,

în toate cazurile cu (sau fără) privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani.

„Aducerea în fața instanțelor de judecată a astfel de cazuri și argumentarea lor corespunzătoare ar permite dezvoltarea practicii judiciare care ar condamna și sancționa crimele de ură pe bază de orientare sexuală în Moldova”, a declarat Doina Ioana Străisteanu.

În acest sens, rolul organelor de drept este de asemenea foarte important deoarece anume ei sunt responsabili de colectarea probelor și promptitudinea examinării cauzelor date și transmiterea ulterioară a dosarelor în instanțele de judecată.

Firul roșu al discursurilor din cadrul evenimentului dat a fost idea că discriminarea și crimele de ură pe bază de discriminare, inclusiv pe bază de orientare sexuală, țin de problematica drepturilor omului și trebuie tratate ca atare. Practica internațională în domeniul drepturilor omului este foarte explicită atunci când vorbim de încălcarea drepturilor fundamentale ale omului. Astfel, libertatea de exprimare și libertatea de religie pot fi restrânse în anumite circumstanțe, pe când dreptul de a nu fi supus relelor tratamente, inclusiv relelor tratamente discriminatorii se încadrează în Art 3 al Convenției Europene a Drepturilor Omului, și este un drept absolut.

Participanții la eveniment, reprezentanți ai societății civile, avocați, juriști, studenți ai facultăților de drept și jurnaliști, au accentuat asupra utilității a astfel de evenimente care contribuie la promovarea normelor și valorilor democratice, precum și la sporirea culturii juridice a societății.

Persoana de contact: Olga Manole, Coordonator de proiect,
Asociația Promo-LEX

Tel (+373 22) 449626, olga_manole@promolex.md